

scoalacool.ro

**VOIEVOZII ROMÂNI ÎN LUPTA ANTIOTOMANĂ:
MIRCEA CEL BĂTRÂN, ALEXANDRU CEL BUN,
IANCU DE HUNEDOARA, VLAD ȚEPEȘ ȘI ȘTEFAN
CEL MARE**

Contextul internațional

Secolele XIV-XVII - politica externă a Țărilor Române a fost influențată de următorii factori:

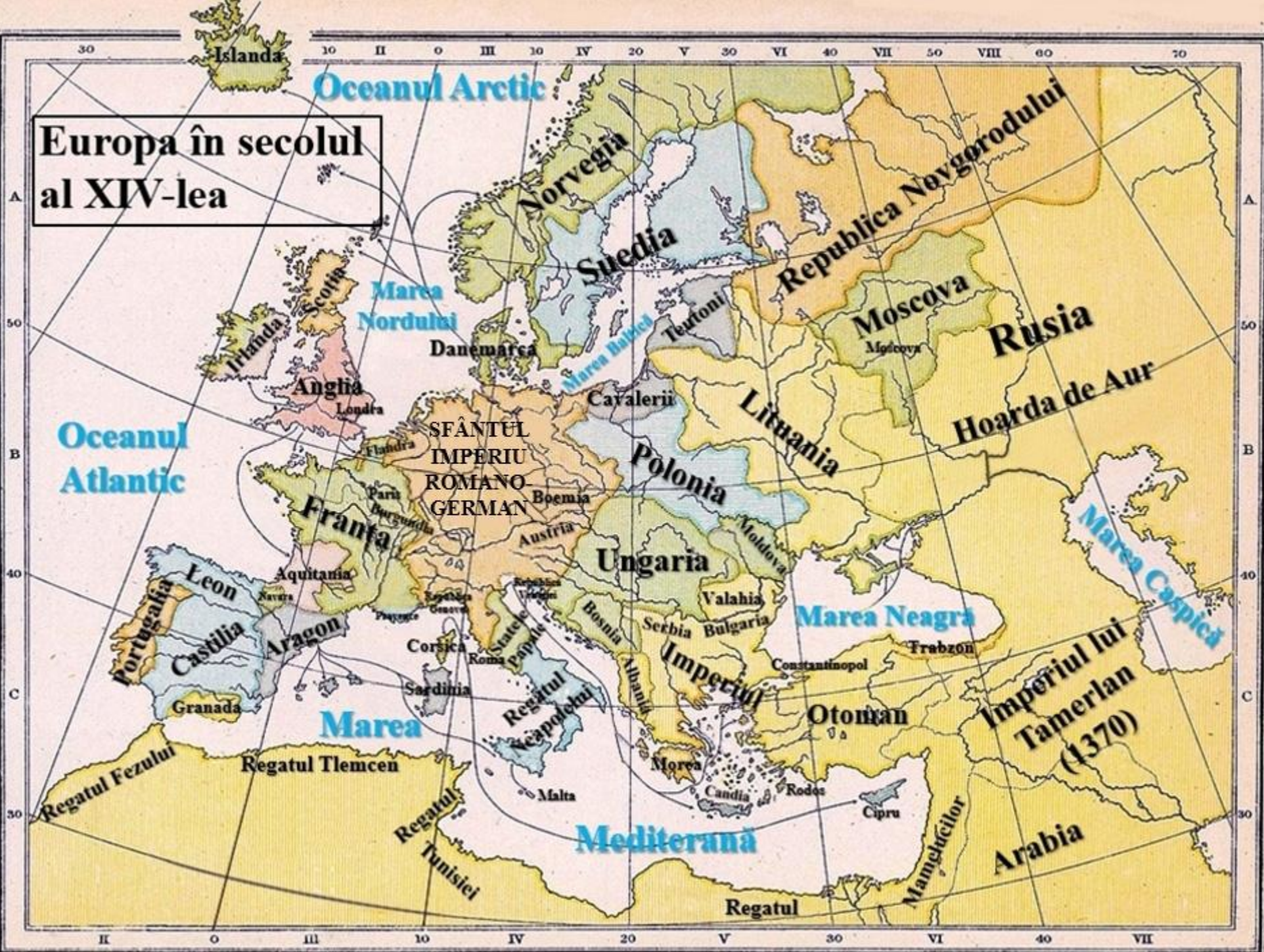
- a. Vecinătatea a două mari puteri creștine (catolice): Ungaria și Polonia;
- b. Secolul al XIV-lea - expansiunea Imperiului Otoman în Europa, după cucerirea orașului Gallipoli (1354), și apoi până pe linia Dunării (1393/1394);
- c. Secolele XVI-XVIII - afirmarea Austriei și a Imperiului Rus.

Strategiile abordate de statele românești, pentru a își menține **suveranitatea**, au fost următoarele:

- a. Alianțe bilaterale și cu puterile vecine;
- b. Realizarea de eforturi militare și diplomatice pentru menținerea independenței și a integrității teritoriale;
- c. Participarea la cruciadele antiotomane organizate de puterile creștine din Apusul Europei;
- d. Folosirea conflictului asimetric (**tactica „pământului pârjolit”** și hărțuirea inamicului, adesea superior din punct de vedere numeric);
- e. Plata **tributului** (haraci) către Imperiul Otoman.

Secolele XIV-XVI - în această perioadă s-au afirmat următorii domni români: Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Vlad al III-lea Țepeș și Ștefan al III-lea cel Mare.

**Europa în secolul
al XIV-lea**

I. Mircea cel Bătrân (Țara Românească: 1386-1394/1395; 1397-1418)

Politica internă:

- a. A consolidat și a desăvârșit organizarea politico-instituțională a statului: a organizat teritoriul Țării Românești într-o formă centralizată, sub autoritatea directă a domniei, capitala fiind stabilită la Curtea de Argeș; a pus accentul pe sfatul boieresc, alcătuit în principal din dregătorii curții;
- b. A sporit averea țării: măsuri privind sistemul de impozite și taxe; emiterea de monedă; stimularea schimburilor comerciale cu țările vecine; s-au deschis mine de aramă; producția de cereale, animale și sare a crescut; a întărit capacitatea de apărare, prin reorganizarea armatei (oastea cea mare și oastea cea mică) și întărirea sau fondarea de cetăți în punctele strategice: Giurgiu, Turnu, Severin, Făgăraș, Amlaș și Enisala; a sprijinit Biserica, construind numeroase lăcașe de cult, cel mai cunoscut fiind Mănăstirea Cozia;
- c. Granițele statului au cunoscut cea mai mare întindere, incluzând teritorii din toate cele trei țări românești.

Politica externă:

1388-1389 - a preluat stăpânirea Dobrogei și a intervenit în favoarea lui Ioan Strașimir (1356-1396), țarul Vidinului, aflat în conflict cu Imperiul Otoman ⇒ declanșarea conflictului cu turcii.

15 iunie 1389 - a avut loc prima bătălie de la Kosovopolje (Câmpia Mierlei, Kosovo), între o coaliție de forțe creștine (alături de care a participat Mircea cel Bătrân) și cele otomane, conduse de sultanul Murad I (1360-1389) ⇒ victoria turcilor.

Mircea cel Bătrân

*„Io, întru Hristos Dumnezeu
binecredincios și binecinstitor și
de Hristos iubitor și autocrat, Io
Mircea mare voievod și domn din
mila lui Dumnezeu și cu darul lui
Dumnezeu, stăpânind și domnind
peste toată Țara Ungrovlahiei și a
părților de peste munți, încă și
către părțile tătărești și Amlașului
și Făgărașului herțeg și domnitor
al Banatului Severinului și pe
amândouă părțile pe toată
Podunavia, încă până la marea
cea mare și stăpânitor al cetății
Dârstorului.”*

(Titulatura lui Mircea cel Bătrân)

I. Mircea cel Bătrân (Țara Românească: 1386-1394/1395; 1397-1418)

Ianuarie 1390 - la Radom, Mircea a încheiat un tratat de alianță cu regele Poloniei, Vladislav al II-lea Jagello (1377-1434), act cu un pronunțat caracter antiungar.

Aprilie-17 iulie 1393 - Imperiul Otoman a cucerit ȧaratul de Ȧrnovo.

1393 - la Karînovasî, domnitorul muntean a învins o forță otomană formată din 30.000 **achingii**.

10 octombrie 1394/17 mai 1395 - la Rovine (loc neidentificat, situat probabil în zona muntoasă a Ȧrii Românești), a avut loc bătălia dintre forțele lui Mircea și otomanii conduși de Baiazid I Fulgerul (1389-1402) ⇒ înfrângerea turcilor (cronicarul turc Leunclavius l-a numit pe Mircea „*principe între creștini, cel mai viteaz și mai ager*“), consolidarea independenței Ȧrii Românești și organizarea primei coaliții antiotomane.

7 martie 1395 - la Brașov, în așteptarea unei ofensive turcești, Mircea a încheiat un tratat de alianță cu regele maghiar Sigismund de Luxemburg (1387-1437), cu un pronunțat caracter antiotoman ⇒ Sigismund i-a recunoscut lui Mircea titlurile de duce de Făgăraș și ban de Severin, anterior contestate.

25 septembrie 1396 - la Nicopole, Mircea a participat alături de armatele creștine occidentale (formate din cavaleri francezi, englezi, germani și maghiari) la cruciada antiotomană ⇒ victorie a turcilor.

1396 - forțele otomane conduse de Baiazid I Fulgerul au cucerit ȧaratul de Vidin.

1402-1413 - în contextul înfrângerii lui Baiazid I Fulgerul la Ankara (1402), de către forțele lui Timur Lenk (1370-1405), Mircea s-a implicat în luptele politice dintre pretendenții la tronul Imperiului Otoman (a dorit să împiedice creșterea puterii turcești), și i-a sprijinit pe prinții Musa și Mustafa, ambii înfrânți de Mahomed I (1413-1421).

1417/1420 - o armată otomană, condusă de Mahomed I, a invadat Ȧara Românească, a anexat Dobrogea, a ocupat cetățile Giurgiu și Turnu și a impus domnului român (fie Mircea cel Bătrân, fie urmașul său, Mihail I: 1418-1420) plata unui tribut (3000 de galbeni anual), în schimbul menținerii independenței statului român și a credinței locuitorilor săi.

Bătălia de la Rovine (octombrie 1394/mai 1395)

Bătălia de la Nicopole (Bulgaria, 25 septembrie 1396)

II. Alexandru cel Bun (Moldova: 1400-1432)

Politica internă:

- a. A întreprins o importantă operă de organizare politică, administrativă și ecleziastică a Moldovei;
- b. A încurajat comerțul, confirmând negustorilor polonezi un larg privilegiu în anul 1408 (act în care a fost atestat și orașul Iași), și a obținut recunoașterea Mitropoliei Moldovei de către Patriarhia de la Constantinopol (1401).

Politica externă:

12 martie 1402 - domnitorul moldovean a depus omagiul de vasalitate față de regele Poloniei ⇒ evitarea pretențiilor de suzeranitate ale Ungariei asupra Moldovei.

15 iulie 1410 - la Grunwald, Polonia, sprijinită de Moldova, s-a luptat cu forțele Cavalerilor Teutoni pentru controlul asupra zonei Mării Baltice.

15 martie 1412 - semnarea Tratatului de la Lublau, potrivit căruia Ungaria și Polonia și-ar fi împărțit Moldova în cazul în care aceasta nu ar fi participat la campania antiotomană ⇒ domnul moldovean a reușit să își respecte angajamentele antiotomane.

1420 - la Chilia și Cetatea Albă, a fost respins primul atac otoman împotriva teritoriului moldovean.

27 septembrie 1422 - la Marienburg, forțele poloneze, alături de cele moldovene, s-au luptat cu forțele Cavalerilor Teutoni pentru controlul asupra zonei Mării Baltice.

Alexandru cel Bun

Bătălia de la Grunwald (Polonia, 1410)

Asediul cetății Marienburg (Polonia, 1422)

III. Iancu de Hunedoara (ban al Severinului: 1438-1441; voievod al Transilvaniei: 1441-1456; guvernator al Ungariei: 1446-1452; căpitan general al regatului maghiar: 1453-1456)

Politica internă:

- a. A întărit puterea politică și militară a Transilvaniei;
- b. S-a preocupat de dezvoltarea economică a voievodatului, de organizarea, controlul minelor și al ocnelor de sare, care au adus venituri importante administrației voievodale.

Politica externă:

18-22 martie 1442 - la Sântimbru, Transilvania a fost atacată de forțele otomane, iar Iancu de Hunedoara a fost înfrânt ⇒ la Sibiu, voievodul și-a regrupat forțele și a provocat înfrângerea turcilor.

2 septembrie 1442 - pe râul Ialomița, Iancu a învins trupele otomane din Țara Românească.

1443-1444 - „*Campania cea lungă*”: Iancu a înregistrat victorii importante la sud de Dunăre, eliberând orașele Niș și Sofia.

Iulie 1444 - la Seghedin, s-a semnat tratatul de pace, pe o perioadă de 10 ani, favorabil forțelor creștine.

Iancu de Hunedoara

Bătălia de pe Ialomița (1442)

III. Iancu de Hunedoara (voievod al Transilvaniei: 1441-1456; guvernator al Ungariei: 1446-1452; căpitan general al regatului maghiar: 1453-1456)

20 septembrie-10 noiembrie 1444 - la insistențele papalității, statele din Apusul Europei au declanșat o nouă cruciadă antiotomană, încheiată însă prin înfrângerea de la Varna și moartea regelui polonez Vladislav al III-lea Jagello (1434-1444).

August 1445 - Campania de la Dunăre: forțele conduse de Iancu i-au învins pe otomani și au cucerit Giurgiul.

17-19 octombrie 1448 - a doua bătălie de la Kosovopolje s-a încheiat cu victoria otomanilor.

1451 - a fost semnat un armistițiu pe o perioadă de trei ani între Regatul Ungariei și Imperiul Otoman.

1453 - a început o nouă etapă a expansiunii otomane, după cucerirea Constantinopolului de către forțele sultanului Mahomed al II-lea Cuceritorul (1444-1481) și transformarea orașului în capitala statului, turcii au denunțat armistițiul cu statele creștine și s-au pregătit pentru asediul Belgradului, „cheia de intrare în Europa” ⇒ forțele creștine s-au regrupat la chemarea papei Calixt al III-lea (1455-1458).

21-22 iulie 1456 - în bătălia de apărare a Belgradului Iancu a obținut cea mai strălucită victorie din cariera sa militară (papa Calixt al III-lea l-a numit pe Iancu „atletul lui Hristos”) ⇒ oprirea înaintării otomanilor spre centrul Europei pentru următorii 70 de ani.

11 august 1456 - în tabăra de la Zemun (lângă Belgrad), bolnav de ciumă, Iancu a murit și a fost înmormântat în catedrala catolică de la Alba-Iulia, pe piatra sa de mormânt fiind sculptate următoarele cuvinte: „S-a stins lumina lumii”.

Bătălia de la Varna (Bulgaria, noiembrie 1444)

Bătălia pentru apărarea Belgradului (Serbia, iulie 1456)

IV. Vlad al III-lea Țepeș (Țara Românească: 1448; 1456-1462; 1476)

Politica internă:

- a. A pus capăt abuzurilor boierești, a întărit puterea centrală, a consolidat instituțiile statului, a organizat armata și a întărit cetățile de pe linia Dunării;
- b. A încurajat comerțul autohton (a intrat adesea în conflict cu negustorii din Transilvania, deoarece aceștia nu au respectat legile comerciale impuse de Țara Românească) și a sprijinit Biserica (a ctitorit Mănăstirea Comana).

Politica externă:

1459 - într-un context internațional favorabil (s-a plănuț organizarea unei noi cruciade susținută de papalitate), Vlad Țepeș a refuzat plata tributului (10.000 de galbeni anual) către Imperiul Otoman.

1460 - domnul muntean a semnat un tratat de alianță cu regele maghiar Matei Corvin (1458-1490), cu un caracter antiotoman.

1461-1462 - campania la sud de Dunăre: Vlad a organizat și a devastat o întreagă regiune otomană (forțele Țării Românești au reușit să ocupe cetatea Nicopole, peste 20.000 de turci fiind uciși) ⇒ Imperiul Otoman a pregătit o campanie de pedepsire a Țării Românești.

Vlad Țepeș

Execuție prin tragere în țeapă

IV. Vlad al III-lea Țepeș (Țara Românească: 1448; 1456-1462; 1476)

Mai-iunie 1462 - Mahomed al II-lea Cuceritorul, în fruntea unei armate otomane de cca. 120.000 de oameni, a trecut Dunărea și s-a îndreptat spre Târgoviște, capitala Țării Românești.

16-17 iunie 1462 - Atacul de noapte de lângă Târgoviște: cu forțe net inferioare (cca. 30.000 de soldați), Vlad Țepeș a organizat cea mai îndrăzneată acțiune militară a sa, scopul atacului fiind asasinarea sultanului Mahomed al II-lea Cuceritorul ⇒ retragerea trupelor otomane din Țara Românească și îndepărtarea de pe tron a lui Vlad Țepeș (s-a retras la curtea regelui Matei Corvin) și numirea ca domn a lui Radu cel Frumos (1462-1473; 1473-1474; 1474; 1474-1475).

1462-1476 - Vlad Țepeș a fost arestat și întemnițat la Budapesta, ca urmare a trădării boierilor munteni și a intrigilor negustorilor transilvăneni.

1476 - cu ajutorul lui Ștefan cel Mare, domnul Moldovei, Vlad Țepeș a recâștigat tronul Țării Românești, dar până în luna decembrie a anului 1476 a fost asasinat de boierii munteni (aceștia s-au temut de o continuare a politicii antiotomane).

Theodor Aman - *Bătălia cu facle* (1891)

V. Ștefan al III-lea cel Mare (Moldova: 1457-1504)

Politica internă:

- a. A asigurat stabilitatea și prosperitatea statului, întărind autoritatea domnească, instituțiile statului, capacitatea de apărare și economia;
- b. Moștenirea spirituală a domnului moldovean a fost reprezentată de construcții civile (Cetatea Romanului, Cetatea Neamț, Cetatea de Scaun a Sucevei, Cetatea Soroca, Cetatea Orhei și Cetatea Bender-Tighina) și religioase (Mănăstirea Putna, Mănăstirea Voroneț, Biserica „*Sfântul Nicolae*”, Biserica „*Sfântul Arhanghel Mihail*” și Biserica „*Înălțarea Domnului*”) de o mare valoare artistică.

Politica externă:

4 aprilie 1459 - la Overchelăuți, Ștefan a semnat tratatul de vasalitate cu regele Cazimir al IV-lea (1440-1492), prin care monarhul polonez l-a recunoscut unic suveran al Moldovei.

23-24 ianuarie 1465 - în urma unui atac prin surprindere, domnul Moldovei a reușit să aducă sub stăpânire Chilia, subminând grav interesele comerciale ale Ungariei și Țării Românești (1448: Ungaria și-a asigurat controlul direct asupra Chilieii, unde a staționat timp de aproape două decenii o garnizoană maghiară).

14-15 decembrie 1467 - la Baia, a avut loc bătălia dintre forțele maghiare conduse de Matei Corvin (care a dorit să pedepsească ocuparea Cetății Chilia din anul 1465) și cele conduse de domnul moldovean, încheiată cu victoria lui Ștefan cel Mare (ultima încercare maghiară de impunere, prin forță, a dominației asupra Moldovei).

1469/20 august 1470 - la Lipnic, a avut loc bătălia în urma căreia a fost eliminat pericolul reprezentat de forțele tătarilor din Hoarda de Aur.

Ștefan al III-lea cel Mare

Bătălia de la Baia (14-15 decembrie 1467)

V. Ștefan al III-lea cel Mare (Moldova: 1457-1504)

1473 - Ștefan cel Mare a refuzat plata tributului și a declanșat lupta antiotomană, acțiunea domnului Moldovei încadrându-se într-un efort mai larg de îngrădire a expansiunii otomane la care au participat, Veneția, hanul turkmen, Ungaria și alte puteri din Europa Occidentală.

10 ianuarie 1475 - la Vaslui (Podul Înalt), a avut loc bătălia dintre armatele aliate creștine moldo-maghiaro-polone, aflate sub comanda lui Ștefan cel Mare, și oastea otomano-munteană, aflată sub conducerea lui Suleiman Pașa, trimisul lui Mahomed al II-lea Cuceritorul, încheiată cu victoria categorică a forțelor antiotomane.

25 ianuarie 1475 - Ștefan a trimis o scrisoare capetelor încoronate creștine din Europa pentru a cere sprijin împotriva otomanilor, însă a primit doar scrisori de încurajare și nici un sprijin concret.

12 iulie 1475 - la Iași, în contextul cuceririlor otomane de pe litoralul nordic al Mării Negre (cetățile genoveze Caffa și Mangop) și a transformării Hanatului tătar al Crimeii în stat vasal, s-a semnat tratatul de alianță dintre Ștefan cel Mare și Matei Corvin, prin care s-a pus capăt stării de conflict dintre Moldova și Ungaria, s-a prevăzut sprijin militar reciproc antiotoman, domnul moldovean a primit cetățile transilvane Ciceu și Cetatea de Baltă, iar negustorii maghiari au obținut libertatea comerțului în Moldova.

25-26 iulie 1476 - la Războieni (Valea Albă), a avut loc bătălia de dintre forțele otomane (peste 100.000 de soldați), conduse Mahomed al II-lea Cuceritorul, și armata lui Ștefan cel Mare, încheiată cu victoria turcilor, sultanul nereușind însă să obțină beneficii politice de pe urma victoriei, ca urmare a rezistenței îndârjite a cetăților moldovene, mari dificultăți cu aprovizionarea și epidemia de ciumă ⇒ august 1476 - sultanul a dat semnalul retragerii și a doua campanie împotriva Moldovei s-a încheiat astfel printr-un eșec.

Bătălia de la Vaslui (Podul Înalt) - 10 ianuarie 1475

Bătălia de la Războieni (Valea Albă) - 25-26 iulie 1476

V. Ștefan al III-lea cel Mare (Moldova: 1457-1504)

1480 - coaliția antiotomană s-a destrămat, iar Ștefan a fost nevoit să încheie pacea cu otomanii.

1484 - Baiazid al II-lea (1481-1512), succesorul lui Mahomed al II-lea Cuceritorul, profitând de conjunctura favorabilă creată de pacea încheiată cu Ungaria în anul 1483, a organizat o mare expediție împotriva Moldovei și a cucerit cetățile Chilia (14 iulie) și Cetatea Albă (5 august) ⇒ otomanii au controlat comerțul pe Marea Neagră, care a devenit astfel lac turcesc.

15 septembrie 1485 - la Colomeea, s-a semnat tratatul de vasalitate dintre regele polonez Cazimir al IV-lea și Ștefan cel Mare, prin care domnul moldovean a încercat să își recupereze cetățile pierdute.

16 noiembrie 1485 - la Cătlăbuga, Ștefan i-a înfrânt pe otomani, dar nu a reușit să recupereze Cetatea Chilia.

6 martie 1486 - la Șcheia, forțele domnului moldovean au ieșit victorioase împotriva forțelor otomane (scopul acestei campanii a fost acela de a pune pe tronul Moldovei un pretendent apropiat Porții).

1487 - Ștefan a reluat plata tributului, iar sultanul a recunoscut independența Moldovei.

26 octombrie 1497 - la Codrii Cosminului, a avut loc bătălia dintre forțele poloneze, conduse de regele Ioan Albert (1492-1501), al cărui țel proclamat a fost recuperarea Chilie și a Cetății Albe dar, de fapt a urmărit instalarea unui prinț polonez pe tronul Moldovei, și armata condusă de Ștefan cel Mare, încheiată cu victoria categorică a trupelor domnului moldovean.

12 iulie 1499 - la Hârlău, s-a semnat tratatul prin care s-au normalizat relațiile moldo-polone și cele două state și-au promis ajutor reciproc în caz de război.

Bătălia de la Codrii Cosminului (26 octombrie 1497)

Urmări

Secolul al XV-lea - Țara Românească și Moldova au fost silite să accepte plata tributului și pierderea cetăților dunărene (Turnu și Giurgiu) și a celor pontice (Chilia și Cetatea Albă).

În schimbul acestor renunțări Imperiul Otoman a recunoscut autonomia celor două state românești, statut înscris în convenții numite capitulații.

Oceanul
Atlantic

Cracovia

Kiev

Viena

Budapesta

Transilvania

Moldova

Hanatul
Crimeii

Belgrad

Valahia

Marea Neagră

Edirne

Istanbul

Ankara

Bursa

Konya

Tbilisi

Baku

Tabriz

Mosul

Hamadan

Bagdad

Damasc

Cairo

Qasr Farafra

Quseir

Medina

Mecca

Savakin

Sana'a

Ash Shihir

Marea
Tireniană

Marea

Marea
Ionică

Marea
Egee

Mediterraneană

Alger

Tunis

Tlemcen

Onargla

Tripoli

Ghudamis

Chat

Marzuq

Imperiul Otoman

State autonome și/sau vasale Imperiului Otoman

Imperiul Otoman (secolul al XVI-lea)

BIBLIOGRAFIE

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Barnea, Alexandru (coordonator), Manea, Vasile Aurel, Palade, Eugen, Teodorescu, Bogdan, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2007.
3. Petre, Zoe (coordonator), Căpiță, Carol, Stănescu, Ecaterina, Lung, Ecaterina, Livadă-Cadeschi, Ligia, Ciupală, Alin, Țurcanu, Florin, Vlad, Laurențiu, Andreescu, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2008.
4. Adăscăliței, Felicia, Lazăr, Liviu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corvin, Deva, 2007.
5. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007.
6. Scurtu, Ioan, Cristea, Nicolae, Curculescu, Marian, Dincă, Constantin, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Economică Preuniversitaria, București, 2008.
7. Dondorici, Florentina, Lica, Elena Emilia, Poamă, Emil, Ionescu, Vasile, Osanu, Octavian, Stoica, Relu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Gimnasium, București, 2008.
8. Stan, Magda, Vornicu, Cristian, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Niculescu ABC, București, 2015.
9. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
10. Giurescu, Constantin C., *Istoria Românilor*, Editura ALL, București, 2019.
11. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
12. Bulei, Ion, *O istorie ilustrată a românilor*, Editura Litera, București, 2018.
13. Djuvara, Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*, Editura Humanitas, 2013.
14. Pop, Ioan-Aurel, *Scurtă istorie a românilor*, Editura Litera, București, 2019.
15. Hitchins, Keith, *Scurtă istorie a României*, Editura Polirom, Iași, 2015.
16. XXX, *Cei mai de seamă domnitori români*, Editura Silvius Libris, Chișinău, 2015.
17. Otu, Petre (coordonator), *100 de bătălii din istoria românilor*, Editura Litera, București, 2021.
18. Imagini: Google Images (domeniul public).

😊 Vă mulțumim pentru atenție! 🎉

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT

